

Gregers Friisberg, *Teknologi og samfund*, København: Samfundsfagsnyt, 1984, 204 s., 80,00 kr.

Den meget produktive gymnasielærer Gregers Friisberg har begaet en bog om ny teknologisk, især datateknologisk, samfundsmæssig anvendelse og konsekvenser.

Bogen er opbygget efter en kendt recept. En lang række emner, for eksempel den nye teknologiske konsekvenser for produktionens tilrettelæggelse, edb-registrering samt teknologiaftaler, behandles i adskilte fremstillinger. Disse emner og problemstillinger søges herefter belyst ved udvalgte tekster, der skal lægge op til diskussion mellem eleverne.

Min vurdering er, at bogen lever op til sine intentioner om at lægge et grundlag og pege på problemstillinger, der kan inddrages i samfundsfagsundervisningen på gymnasieniveau. Faktisk er det imponerende, hvor bredt bogen spænder, et forhold, der dog også rummer dens svaghed. Som helhed kan den virke lidt uoverskuelig og kalejdoskopisk på grund af de mange behandlede emner, der naturligvis ikke alle kan præsenteres lige dybtgående. Det er her tilfredsstillende, at emnet teknologi og beskæftigelse prioriteres højt og fremstilles nuanceret. Det skal også nævnes, at dele af fremstillingen virker vel teoretisk, og at bogen ikke eksplicit søger at skelne mellem teknologi og teknik.

Disse indvendinger bør dog ikke afholde interesserede i den nye teknologi og dens anvendelse fra at stifte bekendtskab med bogen. Den kan klart anbefales.

Niels Chr. Sidenius

Johan Jørgen Holst og Daniel Heradstveit (red.), *Norsk utenrikspolitikk*, Oslo: TANO, 1985, 365 s.

Der skrives meget om norsk udenrigspolitik i disse år, og med god grund. Som en af bidragsyderne Valter Angell påpeger i sit bidrag til denne bog har Norge gennemgået en rivende udvikling. For 150 år siden var det en fattig udkant på det europæiske kontinent. I dag er det det næstrigeste vestlige industriland og markerer sig selvstændigt i den internationale politik.

I denne bog gennemgås stort set alle de centrale aspekter af norsk udenrigspolitik i dag. John Kristen Skogan skriver om traditionerne i norsk sikkerhedspolitik, Johan Jørgen Holst om nedrustning og om selvpålagte begrænsninger (baseforbehold, a-våben forbehold), og Svein Melby behandler Norge og den amerikanske sikkerhedsgaranti. Han konkluderer sin artikel med at påpege, at der ikke er noget alternativ til den amerikanske sikkerhedsgaranti på trods af den kraftige økonomiske vækst og den påbegyndende europæiske selvstændighed. Denne konklusion kan vel nok diskuteres, specielt hvis man skuer ud over de allernærmeste år. Den afspejler, at bogens forfattere, der alle har tilknytning til Norsk udenrigspolitisk Institut (NUPI), vægter det beskrivende og det analyserende højest i deres behandling.

Gregers Friisberg, *Teknologi og samfund*, København: Samfundsfagsnyt, 1984, 204 s., 80,00 kr.

Den meget produktive gymnasielærer Gregers Friisberg har begaet en bog om ny teknologisk, især datateknologisk, samfundsmæssig anvendelse og konsekvenser.

Bogen er opbygget efter en kendt recept. En lang række emner, for eksempel den nye teknologiske konsekvenser for produktionens tilrettelæggelse, edb-registrering samt teknologiaftaler, behandles i adskilte fremstillinger. Disse emner og problemstillinger søges herefter belyst ved udvalgte tekster, der skal lægge op til diskussion mellem eleverne.

Min vurdering er, at bogen lever op til sine intentioner om at lægge et grundlag og pege på problemstillinger, der kan inddrages i samfundsfagsundervisningen på gymnasieniveau. Faktisk er det imponerende, hvor bredt bogen spænder, et forhold, der dog også rummer dens svaghed. Som helhed kan den virke lidt uoverskuelig og kalejdoskopisk på grund af de mange behandlede emner, der naturligvis ikke alle kan præsenteres lige dybtgående. Det er her tilfredsstillende, at emnet teknologi og beskæftigelse prioriteres højt og fremstilles nuanceret. Det skal også nævnes, at dele af fremstillingen virker vel teoretisk, og at bogen ikke eksplicit søger at skelne mellem teknologi og teknik.

Disse indvendinger bør dog ikke afholde interesserede i den nye teknologi og dens anvendelse fra at stifte bekendtskab med bogen. Den kan klart anbefales.

Niels Chr. Sidenius

Johan Jørgen Holst og Daniel Heradstveit (red.), *Norsk utenrikspolitikk*, Oslo: TANO, 1985, 365 s.

Der skrives meget om norsk udenrigspolitik i disse år, og med god grund. Som en af bidragsyderne Valter Angell påpeger i sit bidrag til denne bog har Norge gennemgået en rivende udvikling. For 150 år siden var det en fattig udkant på det europæiske kontinent. I dag er det det næstrigeste vestlige industriland og markerer sig selvstændigt i den internationale politik.

I denne bog gennemgås stort set alle de centrale aspekter af norsk udenrigspolitik i dag. John Kristen Skogan skriver om traditionerne i norsk sikkerhedspolitik, Johan Jørgen Holst om nedrustning og om selvpålagte begrænsninger (baseforbehold, a-våben forbehold), og Svein Melby behandler Norge og den amerikanske sikkerhedsgaranti. Han konkluderer sin artikel med at påpege, at der ikke er noget alternativ til den amerikanske sikkerhedsgaranti på trods af den kraftige økonomiske vækst og den påbegyndende europæiske selvstændighed. Denne konklusion kan vel nok diskuteres, specielt hvis man skuer ud over de allernærmeste år. Den afspejler, at bogens forfattere, der alle har tilknytning til Norsk udenrigspolitisk Institut (NUPI), vægter det beskrivende og det analyserende højest i deres behandling.

Bogen indeholder også en analyse af de økonomiske aspekter af norsk udenrigspolitik (handelspolitik, valutapolitik, oliepolitik og havretspolitik). Endelig gennemgås Norges forhold til de forskellige regioner: Tore Linne Eriksen behandler forholdet til det sydlige Afrika, Heradstveit analyserer den norske politik i forhold til Det mellemste Østen, og Olav Stokke fremstiller samarbejdet med u-landene. Endelig har Martin Sæter og Bjørn Skogmo analyseret forholdet til EF og til FN. I analysen af FN fremhæves, at Norges støtte til FN-systemet i dag er mindre stærk end tidligere. FNs manglende effektivitet og den betydning, Norge tillægger NATO og øst-vest forholdet, har reduceret FNs rolle som hovedhjørnesten i norsk politik. Men det er måske i sig selv en konsekvens af, at Norge er flyttet mere ind på det verdenspolitiske kort end tidligere.

Bogen kan absolut anbefales.

Hans-Henrik Holm

Agnete Nissborg, *Danmark mellan Norden och väst*, Acta Universitatis Upsalien-sis, Skrifter utgivna av Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala, 101, Uppsala: Almqvist & Wiksell International, 1985, 151 s., 85,00 S.kr.

Forfatteren analyserer Danmarks stilling under to vigtige skandinaviske forhandlingsrunder, nemlig om et skandinavisk forsvarsforbund (1948-49) og om Nordekplanen (1968-70).

For så vidt angår forhandlingerne 1948-49 har forfatteren samlet et ganske specielt materiale, og hun giver på grundlag heraf en god redegørelse for forløbet. Det må fremhæves, at hun har et klart blik for den danske regerings parlamentariske situation og for betydningen af det besværlige problem om en dansk forsvarsordning. Derimod er forsøget på at vise, at Danmark spillede en større rolle under disse forhandlinger end hidtil antaget, ikke overbevisende. I øvrigt heller ikke formodningen om, at den væsentligste årsag til forhandlingernes skibbrud var, at de kom for sent (s. 58).

Om Nordek-forhandlingerne fremhæver forfatteren for det første, at der var klare økonomiske interesser for Danmark, især på landbrugsområdet (s. 119) og for det andet den parlamentariske faktor, at oppositionen (Socialdemokratiet) kunne splitte regeringskoalitionen, hvor det nordiske samarbejde havde forskellig prioritet i koalitionen (s. 104). Alt dette er ikke overraskende. Det er interessant at bemærke, at dokumenter om udenrigsministeriets forhandlinger med erhvervsorganisationerne, som er utilgængelige i Danmark, kan læses i Sveriges Industrieforbunds publikation *Information i utrikesfrågor*. Mon ikke udenrigsministeriet af og til skulle være lidt mindre restriktivt?

Bogen giver god information om de to forhandlingsrunder. Dens tese om, at Danmarks rolle i de to forhandlingsrunder var mere betydningsfuld end antaget, er derimod tvivlsom.

Niels Amstrup